

УСУНЕННЯ ЛЕКСИЧНИХ ПОМИЛОК З ФАХОВОГО МОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ БІОТЕХНОЛОГІВ

Двадцять перше століття – час бурхливого розвитку біології та хімії в таких галузях промисловості, як харчова, текстильна, паливна, медицина, сільське господарство тощо. Важливою в охороні навколишнього середовища є й екологія, без якої наше існування не може обійтись, адже необережне втручання людини в природу може призвести до небажаних наслідків, катаклізмів, які стануть причиною поступового відмирання нашої планети. Тому виникає потреба в досвідчених біотехнологах, які зможуть забезпечити довге та безпечне майбутнє людству й усьому живому на землі.

Успіх фахової підготовки спеціалістів будь-якої спеціальності, в тому числі й біотехнологів, значною мірою залежить від рівня мовленнєвої майстерності професорсько-викладацького складу працівників вищих навчальних закладів.

Спостереження за мовленням викладачів на заняттях, прискіпливий аналіз навчальної літератури з професійно зорієнтованих дисциплін засвідчили, що викладачів вищих навчальних закладів не надто хвилює проблема фахового мовлення. Підтвердженням цього є наукові роботи, підручники, посібники, статті, де нерідко трапляються порушення літературних норм сучасної української мови. Мовленнєві помилки настільки очевидні, що навіть старанний учень загальноосвітньої школи зможе їх помітити.

Інколи погане знання української мови є причиною того, що викладач не може пояснити студентам певний термін, а в гіршому випадку – цілу тему. Прикладом цього є вживання в усному мовленні незакінчених речень, використання російських чи інших іноземних слів для пояснення думки, творення слів або словосполучень, яких не існує, суржик, слова-паразити, які не несуть значення в певному контексті.

Нерідко через невміння висловлюватися з вуст лектора можна почути набір слів. Наприклад: *Суха губка може багато води в неї*. Беззмістовні висловлювання такого типу важко сприймати студентам, особливо, якщо впродовж дня слухати доводиться кількох викладачів, рівень мовленнєвої культури яких далекий від ідеального.

У писемному фаховому мовленні, зокрема на сторінках навчальних посібників і практикумів для лабораторних робіт, підручників, нерідко трапляється тавтологія. Наприклад: *«Білки утворюються з амінокислот в ході реакції поліконденсації. Білок складається щонайменше з п'ятдесяти амінокислотних залишків», «Наявність ферменту в*

біологічній рідині можна довести за його активністю. Ферменти прискорюють хімічні реакції», «Також лабораторії мають бути оснащені таким посудом... Лабораторний посуд миють розчином миючого засобу. Сушать посуд за кімнатної температури або у сушильній шафі». Частими в науково-навчальних текстах є кальки – буквальный переклад російських висловів українською мовою, наприклад: *самий менший, на сьогоднішній день, в залежності від умов, мова йде про, в цілому, уявляє собою, на протязі століття, по мірі цього*. Засмічують українське мовлення й росіянізми, наприклад: *аналізуемий компонент піддається хімічній дії, великий асортимент виготовляємої продукції, учбовий заклад, високий процент*.

Недотримання норм української мови в середовищі студентів негативно впливає на їхній активний український словник. Натомість правильне, чисте, змістовне, точне, зрозуміле, переконливе, виразне й багате мовлення викладачів буде запорукою формування відповідних комунікативних умінь і навичок у студентів та основою їхньої професійної компетенції в цілому. Крім того, бездоганне знання української мови викликає велику повагу до вченого, який не тільки зробив певний внесок у розвиток тієї чи іншої галузі науки, але й зміг зрозуміло, чітко й дохідливо донести студентам складну наукову інформацію українською літературною мовою.

Щоб мовленнєві помилки не лунали з вуст викладачів і не траплялися в написаних ними підручниках, посібниках, методичних розробках та статтях, щоб навчально-методичними розробками вітчизняних учених не соромно було поділитися із закордонними партнерами, працівникам вищих навчальних закладів треба подбати про вдосконалення свого мовлення. Це можна зробити шляхом самоосвіти або відвідування спеціальних курсів, де можна оводити основними нормами літературної мови, адже народна мудрість учить: «Вік живи – вік навчайся».

*Науковий керівник: Федчук Л.І.,
канд. філол. наук, доцент*

УДК 81.271.1:070 (0432)

Литвин А.В.

Національний авіаційний університет, Київ

ФУНКЦІОНАЛЬНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СУРЖИКУ В УКРАЇНСЬКОМОВНІЙ ПРЕСІ

Одним з поширених явищ в сучасній українській мові є суржик, який використовується в усіх сферах суспільного життя, зокрема й у засобах масової інформації. Суржик – це «елементи двох або кількох мов, об'єднані штучно, без дотримання норм літературної мови; нечиста мова» [1, с. 854].